

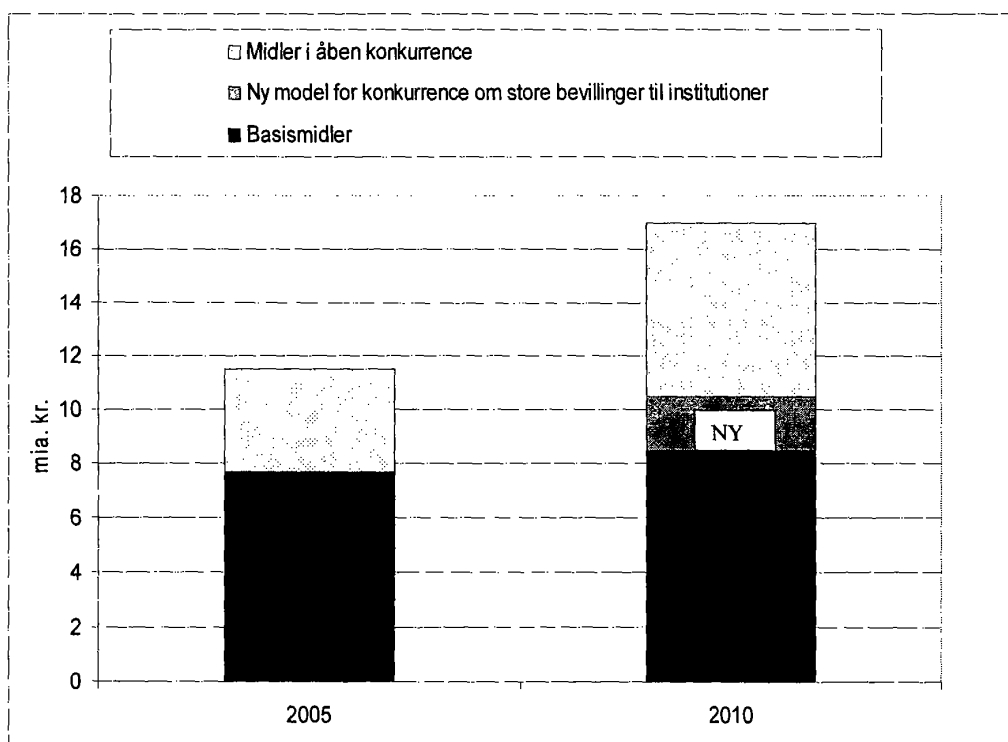
REKTORKOLLEGIET

The Danish Rectors' Conference

Principper for fremtidens forskningsfinansieringssystem

Nærværende notat har som præmis, at regeringen vil holde sit løfte om, at det offentlige i 2010 investerer mindst 1 procent af bruttonationalproduktet i forskning. Der er ikke sat tal på, hvor store beløb hvert enkelt initiativ bør tilføres.

Endvidere tages der udgangspunkt i de tre hovedkategorier, regeringen anvendte i sit udspil ("Offentlig forskning – mere konkurrence og bedre kvalitet") til mødet i Globaliseringsrådet den 8.-9. december 2005, dvs. midler i åben konkurrence, en ny model for konkurrence om store bevillinger til institutioner og basismidler, jf. nedenstående figur.

Nedenstående matrix gengiver i stikord Rektorkollegiets kommentarer og forslag til udmøntning.

1. Konkurrenceudsatte midler

Som helt overordnet målsætning for regeringens indsats vedrørende de konkurrenceudsatte midler står der i oplægget fra regeringen, at "...flere forskningsmidler skal i åben konkurrence om kvalitet". Mere præcist skrives det, at andelen af offentlige forskningsmidler, der fordeles i konkurrence senest i 2010, skal udgøre 50 procent (mod ca. 35 procent i 2005).

Rektorkollegiet har forståelse for det politiske ønske om, at de konkurrenceudsatte forskningsmidler skal vokse. Men der bør findes en model, hvorefter universitetsledelsernes handlefrihed ikke begrænses, og basisbevillingerne skal ikke reduceres.

1.A. Midler i åben konkurrence

Forslag til udmøntning	Bemærkninger
Fuld omkostningsdækning (FEC) og dækning af udgifter til reinvestering	<p>Regeringen skriver, at reglerne for forskningsbevillinger, der uddeles i konkurrence, skal ændres, "...så bevillingerne dækker de fulde omkostninger for institutionerne forbundet med forskningsaktiviteterne, inklusive omkostninger til administration, drift, udstyr, lokaler m.v."</p> <p>Rektorkollegiet har blandt andet i sit indspil til mødet i Globaliseringsrådet den 8.-9. december 2005 støttet denne idé.</p> <p>Hvis en forskningsaktivitet skal kunne opretholdes over tid, skal finansieringen – ifølge britiske erfaringer med en sådan model – inkludere direkte og indirekte omkostninger samt vedligeholdelse af infrastruktur, kapitalomkostninger og reinvesteringer i innovation og human kapital.</p> <p>Rektorkollegiet finder, at det vil være for administrativt tungt at skulle beregne de fulde omkostninger konkret i hvert enkelt tilfælde. I stedet bør der fastsættes en fast procentsats til at dække de fulde omkostninger. Eksempelvis 60 procent, hvoraf anslået knap halvdelen bør gå til vedligeholdelse og indlejring af forskningsprojektet samt til reinvestering i nye konkurrence-dygtige forskningsområder.</p> <p>Rektorkollegiet finder, at dette overhead bør gå direkte til universitetet – ikke via den forskergruppe, der har fået tildelt bevillingen.</p> <p>Med et mere retvisende beløb til at dække de fulde omkostninger ved at modtage konkurrenceudsatte midler bør de midler, universiteternes ledelser råder over, være tilstrækkelige til, at universiteterne selv kan dække de udgifter, der hidtil er blevet dækket gennem små ansøgninger i eksempelvis forskningsråds-</p>

	systemet.
Matchmidler	Rektorkollegiet har i indspil til Globaliseringsrådet foreslået, at midler fra EU og andre internationale kilder matches med en tilsvarende bevilling fra staten for at dække krav om medfinansiering og give universiteterne større incitament til international involvering.
Infrastruktur	Rektorkollegiet finder det fornuftigt, at nogle af konkurrence-midlerne afsættes til infrastruktur, herunder både infrastruktur, der går på tværs af universiteterne, og infrastruktur på de enkelte universiteter.
Færre helt små projekter	<p>Regeringen skriver i sit udspil til Globaliseringsrådet, at de mange små bevillinger fra forskningsrådssystemet ikke giver mulighed for "...at etablere stærke og strategisk vigtige forskningsmiljøer...", og de betyder, at "...forskerne skal bruge uforholdsmæssig megen tid på ansøgninger og administration...". Derfor skal der være flere store og langsigtede projekter.</p> <p>I stedet skal de konkurrenceudsatte midler uddeles i større portioner. Som målsætning kan foreslås, at 90 % af de konkurrenceudsatte bevillinger skal gives til projekter på over 1 mio. kr.</p>
Ikke mere administration	Politiske ønsker om nye indsatsområder bør kanaliseres gennem de eksisterende forskningsrådsstrukturer. Pengene skal bruges til forskning – ikke til administration.
Sikre Danmarks Grundforskningsfonds fremtid	Danmarks Grundforskningsfonds kapital løber ud i 2013. Rektorkollegiet finder, at der er behov for et større milliardbeløb til at supplere fondens eksisterende kapital.
<p>1.B. Konkurrence om store bevillinger til institutioner</p> <p>Man kan læse i regeringens oplæg, at "...næsten alle forskningsmidler, der fordeles via åben konkurrence, fordeles til enkeltforskere og forskergrupper... Denne omfattende individuelle fordeling af forskningsmidlerne kan svække bestyrelsernes og ledelsernes muligheder for at påvirke udviklingen. Forskningen risikerer at blive spredt og uden sammenhæng med de strategiske prioriteringer."</p> <p>Derfor har regeringen ladet sig inspirere af et forslag fra Akademiet for de Tekniske Videnskaber (ATV) og argumenterer for, at flere forskningsmidler "...skal fordeles i åben konkurrence, og de skal i højere grad målrettes mod store og længerevarende forskningsprojekter, som institutionerne og ikke den enkelte forsker byder ind på."</p>	
Ledelsen skal styrkes	Regeringen er ikke kommet med et konkret forslag til, hvorle-

<p>Brug for flere modeller</p> <p>Forslag til model A</p> <p>Forslag til model B</p>	<p>des en ATV-model skal udformes. Dog gives der nogle indikationer i retning af en løsning: <i>"De enkelte universiteters og offentlige forskningsinstitutioners ledelser skal én gang årligt i konkurrence byde ind med forslag til store langsigtede forskningsprojekter på områder, som er fagligt vigtige for den enkelte institution og for dansk forskning. Forslagene skal vurderes på deres kvalitet og relevans."</i></p> <p>Det er en god idé at ville fremme universitetsledelsernes økonomiske råderum, men det er vigtigt at arbejde videre med den praktiske udformning af en model for fordeling af flere midler.</p> <p>Rektorkollegiet finder, at man bør arbejde på alternative modeller for tildeling af midler til bestyrelserne via kvalitetsdokumentation. Der bør være flere modeller med henblik på at kunne tage hensyn til behovet for diversitet og fleksibilitet i universitetssektoren.</p> <p>Kollegiet har to skitser til modeller, der både videreudvikler ATV-modellen og styrker udviklingskontrakterne:</p> <p>Ifølge den første model skal universitetsledelsen udarbejde og forpligte sig på givne mål, der beskrives i udviklingskontrakten. Finansierungsgraden af disse aktiviteter kan kobles til graden af målopfyldelse.</p> <p>Desuden kan man arbejde videre med en model, der giver universitetsledelserne nogle puljer, der kan anvendes til strategiske satsninger.</p>
<p>2. Kvalitetsfordelte basismidler</p>	
<p>Basisforskningen fordeles efter kvalitet og behov</p>	<p>Regeringen har meldt ud, at basismidlerne <i>"...skal tildeles efter en samlet bedømmelse af kvaliteten og af de mål, der opstilles i institutionernes udviklingskontrakter."</i> Med andre ord skal der for fremtiden kunne ske en omfordeling af midler i retning af de universiteter, der leverer den bedste kvalitet for pengene.</p> <p>Rektorkollegiet finder det rigtigt, at en stigende andel af basismidlerne uddeles efter en algoritme, der belønner performance og kvalitet. Algoritmen kunne omfatte følgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Forskningsperformance, f.eks. publicering og/eller gennemslagskraft af publikationerne - undervisning - eksternt finansierede forskningsaktiviteter

	<ul style="list-style-type: none"> - samarbejde med erhvervslivet og andre universitetssektorerne parter - uddannelse af forskere - licenser til universitetets forskningsresultater - internationalisering - gennemførelse (bachelor- og kandidatproduktion) <p>Det er afgørende, at parametre i algoritmen først defineres grundigt, inden de implementeres.</p> <p>Algoritmens enkeltdele skal have forskellig vægt, og den kan opfattes som en modifikation af den 50:40:10-model, som er brugt i flere sammenhænge de senere år.</p> <p>Algoritmen skal endvidere udformes således, at der ikke er nogen forskningsområder eller institutioner, der udelukkes a priori. Ligeledes må et performanceparameter tage højde for faglige forskelle og skal derfor sammenligne inden for samme forskningsfelter (tysk med tysk) og ikke på tværs af forskningsfelter (tysk med kemi).</p>
Ledelsen fastlægger anvendelsen af basismidlerne	Universitetsloven bestemmer, at det enkelte universitet selv kan disponere frit inden for sit formål ved anvendelse af tilskud, indtægter og kapital. Rektorkollegiet bakker op om denne bestemmelse og støtter dens videre fortsættelse.
Gradvise ændringer	<p>Regeringen skriver i sit udspil, at fordelingen af midlerne skal ske på en måde, så ændringerne bliver gradvise.</p> <p>Rektorkollegiet bakker op om denne indstilling, således at der lægges et loft på f.eks. 3 % over det maksimale årlige fald.</p>
Uafhængig kvalitetsvurdering	<p>Regeringen har foreslået, at der skal finde en indsamling af statistikker sted. Herudfra skal der foretages en vurdering af de enkelte universiteter i forhold til hinanden. Bedømmelsen skal foretages af et internationalt og uafhængigt dommerpanel.</p> <p>Rektorkollegiet afviser en sådan model, især fordi det bliver overordentlig vanskeligt at sammensætte et panel, der kan varetage en sådan opgave. Et internationalt panel kan derimod benyttes til at kvalitetssikre den algoritmiske model, dvs. løbende opdatere den med henblik på at gøre den bedre.</p>
Infrastruktur – apparatur og generel vedligeholdelse	Regeringen skriver i sit udspil, at det er den enkelte forskningsinstitutions ansvar at investere i forskningsinfrastruktur. Regeringen påpeger dog, at det kan være vanskeligt at rejse den fornødne likviditet til meget store investeringer. Derfor skal der:

	<ul style="list-style-type: none"> • "...udarbejdes en langsigtet strategi for investeringer i og prioriteringer af større forskningsinfrastruktur... ", • "...etableres en ordning, hvor universiteter og forskningsinstitutioner kan låne midler til hjælp til finansiering af særlige investeringer i forskningsinfrastruktur..." og • "Forskningsrådene skal prioritere infrastrukturinvesteringer." <p>Rektorkollegiet mener, at der er brug for at fremme investeringer i infrastruktur. Der er generelt et efterslæb på vedligeholdelsen af universiteternes infrastruktur. Nedslidningen kan ikke vendes ved kun at satse på det dyre apparatur. Derfor er der behov for flere basismidler.</p>
--	--

Rektorkollegiet, marts 2006

Grundlag for større ledelsesrum

Rektorkollegiet har nedenstående principielle synspunkter vedr. frihedsgrader. Disse synspunkter skal ved relevante situationer suppleres og konkretiseres med forslag til konkrete regelændringer:

1. Finansiering og styring

Ledelsen skal sikres reelle prioriteringsmuligheder – også økonomisk. Manglen på egenkapital er et centralt problem, der afgørende begrænser ledelsernes råderum.

Der skal desuden sikres frie basismidler til universitetets strategiske prioriteringer, og bevillinger fra forskningsråd med videre skal dække de fulde omkostninger, således at de universiteter, der er bedst til at tiltrække eksterne midler, ikke udhuler deres strategiske midler.

En bygningsoverdragelse eller anden større kapitaltilførsel bør anvendes til at sikre større økonomisk handlefrihed, sådan som det oprindeligt var hensigten i DTU-modellen og sådan, som det kendes for eksempel fra Chalmers i Sverige.

Taxameterbevillinger skal fortsat være den væsentligste bevillingsform til uddannelser. Denne form belønner aktivitet og giver rimelige dispositionsmuligheder. Taxameteret kan i mindre omfang suppleres med andre bevillingsmekanismer.

Det er meget væsentligt, at universitetets frihed til at disponere og prioritere bevillingerne ikke anfægtes. Man skal holde fast i, at beregningsforudsætninger ikke er bevillingsforudsætninger.

2. Revision

Det bør være den af bestyrelsen valgte revisor, der har det endelige ansvar for revisionen af universitetets regnskab. Denne revisor skal ikke være underlagt Rigsrevisor. Rigsrevisor skal sikre sig, at statstilskuddet er anvendt efter reglerne, men rigsrevisor bør ikke have ansvaret for revisionen af det endelige regnskab eller for resultatmål i f.eks. udviklingskontrakterne.

3. Ledelsesstruktur

Universiteterne skal selv kunne bestemme deres ledelsesstruktur og kunne oprette og aflønne de ledelsesstillinger (herunder professorer), de finder nødvendige.

4. Uddannelser

Universiteterne bør have større mulighed for selv at bestemme, hvilke uddannelser de vil udbyde. Den statslige kvalitetskontrol kan for eksempel ske gennem en uafhængig og fagligt funderet akkreditering.

Universiteterne skal have mulighed for at påtage sig det fulde ansvar for uddannelserne kvalitet og for samspillet og mobiliteten i uddannelsessystemet og skal derfor selv have ansvaret for at fastsætte optagelsesbestemmelser.

Universiteterne skal selve kunne fastsætte, i hvilket omfang de vil benytte ekstern censur.

5. Internationalisering af uddannelser

Det har vist sig at være vanskeligt for ministeriet at få de danske regler og retsgarantier tilpasset ønskerne om, at universiteterne skal udbyde uddannelser i internationale sammenhænge. Det gælder både såkaldt offshore udbud og deltagelse i joint degrees - herunder Erasmus Mundus.

Hvis ikke de generelle regler liberaliseres væsentligt, bør uddannelser, der udbydes internationalt, fritages for regler om godkendelse, indskrivning, betaling mv. mod i stedet at lade sig akkreditere.

6. Personaleforhold

Det er en fordel for universiteterne at have en centralt forhandlet, fælles overenskomst. Den skal være fleksibel og universiteterne skal inddrages i udformningen.

Universiteterne ønsker en meget simpel stillingsstruktur, der fastsætter titel og niveau for hovedstillingerne. Derimod skal universiteterne frit kunne ansætte i alle andre stillings typer.

7. Bygninger

Der bør gives universiteterne mulighed for at overtage deres egne bygninger på rimelige vilkår.

Universiteterne skal ikke være underlagt særlige reguleringer med hensyn til nybyggeri, renovering og finansiering.

Rektorkollegiet, februar 2006